

Tuire Malmstedt

– herkkä dekkaristi

Suomen dekkariseuran Vuoden esikoisdekkari -valinta ei olisi voinut osua paremmin kohdalleen, sillä Myllylahti on vastikään julkaissut Tuire Malmstedtilta jo toisen Isa Karos -sarjaan kuuluvan dekkarin. *Mykkä taivas* lunastaa täydellisesti korkeat odotukset, jotka esikoiskirja *Pimeä jää* synnytti.

Dekkariseuran palkintoperusteluissa mainittiin muun muassa: ”*Pimeä jää* on ansioikas poliisiromaani, jonka rakenne on monitahoinen ja yllättävä, jopa genreä uudistava... Nykyhetken poliisitutkimuksen rinnalla kulkevat menneisyyteen sijoittuvat takautumat antavat teokseen oivallisen lisän, ja historiallinen tausta tuo syvyyttä henkilökuviin.” *Mykkä taivas* -kirjassa takautumien käyttö on vielä hioutuneempaa ja toimivampaa.

Tuire Malmstedt on syntynyt 45 vuotta sitten Keski-Suomen Suolahdessa ja toimii päätyökseen kiel-

tenopettajana Pieksämäellä. Kirjoitat kuitenkin erittäin asiantuntevasti Savonlinnasta kirjojesi tapahtumapaikkana. Mistä tällainen valinta, ja miten Savonlinna liittyy elämäntapahtumiisi?

”Savonlinnan seudulla on ollut ja edelleenkin on konkreettiset kiinnostavat kohdat elämäni. Menin opiskelemaan Savonlinnaan kansainvälisen viestinnän laitokselle vuonna 1994 ja opiskelin siellä vuosituhannen vaihteeseen. Näinä vuosina tapasin mieheni, joka on kotoisin Enonkosken Karvilasta, ja asuimme Savonlinnassa vuosina 2002–2004, jolloin myös esikoisemme syntyi. Tavallaan

kaipaen edelleen Savonlinnaan, ja siksi dekkarieni tapahtumapaikkasi varmasti valikoituinkin Savonlinna – kirjaa kirjoittaessani olen taas siellä.”

”Lisäksi seudun kauneus sopii mielestäni täydellisesti kauheiden tapahtumien miljööksi, ikään kuin kontrastina. Vietämme perheen kanssa edelleen paljon aikaa Karvilan suunnalla, joten yhteys seutuun säilyy siksikin. Esikoiskirjani pääta-

JENNI OJASALO-RINKINEN

”Visualisoin voimakkaasti koko ajan kirjoittamaani. Välillä se on henkisesti hyvinkin vaativaa, tunnen sen kehossani.”

Pimeä jää -teoksessa savonlinnalainen ylikonstaapeli Isa Karos selvittää katiskasta löydetyn tytön murhaa, ja samalla omaa elämäänsä. Murhatutkinta sysää Isan matkalle ihmismielen syvyyksiin – omansa ja murhaajan.

”Idea kirjan juoneen tuli minulle pyörälennillä, kun pohdin ihan toisen käsikirjoitukseni, mummoni lapsuustarinan, erästä vaikeaa kohta. Mummon tarinassa oli naapurissa vanha, viisas mies, joka teki katiskoja, ja tämä dekkarin kauhea idea kuolleesta lapsesta katiskassa varmasti juontaa juurensa siitä. Muuten tarinoilla ei ole mitään yhtymäkohtia. Kun aloin kirjoittaa kirjaa, se vangitsi minut kolmeksi vuodeksi otteeseensa.”

Mykän taivaan dramaattinen alku, ihmisen pään löytyminen metsästä, juontuu 1990-luvun alkuun.

”Olin tuolloin 17-vuotiaana vaihtopilaana Yhdysvalloissa, ja isäntäperheeni äiti oli juristi, joka toimi sinä vuonna syyttäjänä murhaoikeudenkäynnissä. Murhan uhrista oli löydetty vain hänen päänsä. Olin jo silloin dekkarien suurkuluttaja ja ajattelin, miten kuttava alkuasetelma pelkän pään löytyminen dekkarille olisi.”

”Vaikea sanoa yksiselitteisesti, miksi juuri dekkarigenre kiehtoo mi-

nua, sillä luen paljon erilaista kirjallisuutta, ja tykkään kirjoittaakin hyvin monenlaista tekstiä, satuja, runoja ja niin edelleen. Ehkä dekkari on herkullinen siksi, että siihen nivoutuvat kaikki suurimmat kysymykset elämästä (ja kuolemasta), usein höystettynä rakkaudella, yhteiskunnallisilla asioilla ja psykologisella otteella. Tavallaan niissä on koko ihmisuus, ja ihmettelenkin, miksi dekkareita takavuosina väheksyttiin.”

Jännityksen rakentaja

Omaa kiinnostustani Malmstedtin kirjoihin on lisännyt se, että olen viettänyt kirjojen tapahtumaympäristössä oman lapsuuteni ja nuoruuteni. Talot, kylät ja koko ilmapiiri on mahdollista tunnistaa, ne eivät ole vuosikymmenien aikana paljon muuttuneet – toki nuoremmat ovat muuttaneet pois ja iäkkäämmät jääneet. Malmstedtilla on kyky loihkia ympäristö ja tapahtumat konkreettiseksi, rakentaa piinaava jännitys huippuunsa – valmista materiaalia suoraan valkokankaalle. Jo *Pimeää jäätä* lukiessani koin näin, mutta erityisesti *Mykän taivaan* verevät ja jännittävät tapahtumat olisivat vaittomasti siirrettävissä elokuvakäsikirjoitukseksi tai tv-sarjaksi.

Tunnelmasi ovat niin käsinkosketeltavia, että on pakko kysyä, näetkö kirjoittamasi tapahtumat mielessäsi ja ”silmissäsi” ennen kuin kirjoitat?

”Kirjoittamistapani on juuri tuo, on aina ollut, visualisoin voimakkaasti koko ajan kirjoittamaani. Välillä se on henkisesti hyvinkin vaativaa, tunnen sen kehossani. Siksin olen molempien kirjojen kirjoitta-

misessa ottanut hengähdystaukoja, ensimmäisessä kirjassa siirsin aiheen syrjään jopa kolmeksi vuodeksi ennen kuin aloin sitä kirjoittaa.”

Tuire Malmstedt luonnehtiikin itseään ”herkäksi dekkaristiksi”. ”Rikoskirjailijoistahan puhutaan usein kovina tyyppinä, mutta tällaisten hirveiden tarinoiden kertominen on todella sydämeenkäyvä, ja ainakin itselläni on niissä ihmisen sisin aina keskiössä.”

Takaumien taitaja

Malmstedtin romaaniin rakenteessa ovat tärkeässä osassa takaumat, joista loistaa historian vankka tuntemus osana fiktiivistä kerrontaa. *Pimeä jää* -kirjassa lähdetään liikkeelle vuoden 1882 Alaskasta, lähestytään Suomea Venäjän Ust-Primorskyn ja Pietarin kautta ja päädytään Pieksämäen Naarajärvelle. *Mykkä taivas* -teoksessa Malmstedt liikkuu takaumissaan vuoden 1944 Karjalassa Salmin pi-

☉ Tuire Malmstedt Enonkoskella Saimaan rannalla.

pahtumapaikkana on Savonlinnan Oravi, jossa kesäisin mökkeilemme ja veneilemme.”

Kerronta yllättävää ja tuoretta

Malmstedtin kerronta on dramaattista ja yllättävää, varsinkin loppuratkaisuissa. Aiheiden käsittelyssä on tuoretta. Mistä ammennat aiheesi ja lähestymiskulmasi?

”Molemmilla kirjoillani on pitkä tausta- ja syntyhistoria, on konkreettisia tapahtumia vuosikymmenten takaa ja miellelyhtymiä todellisuuteen. Molemmat kirjat ovat monikerroksisia psykologisia trilleireitä.”

KIRSI MÄENPÄÄ

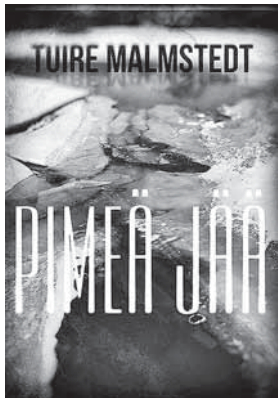
☉ Tuire Malmstedt palkittiin Vuoden esikoisdekkari -kunniakirjalla maaliskuussa 2019. Vanhempi konstaapeli Teemu Mäkelä Helsingin poliisilaitokselta otti kirjailijan sormenjäljen talteen palkintoseremoniassa Kansallisteatterissa.

täjässä ja vuoden 2015 Syyrian Aleppossa. Tällainen kerronta edellyttää sisältöön paneutumista eikä päästä lukijaa helpolla, mutta vaivannäkö palkitaan lopussa ruhtinaallisesti.

Mikä takaumissa Sinua viehättää, onko se vain tehokeino vai välttämättömän edellytys käsittelytavallisesi?

”Takaumissa viehättää se, että tekstiin tulee niiden kautta vaihtelua ja rytmitystä, mutta varsinainen syy niiden käyttöön on kuitenkin ollut itse tarina. Eli tarina on vaatinut kertojanäkökulman toisesta ajasta ja paikasta tullakseen kokonaiseksi ja valmiiksi.”

”Takaumat teettävät paljon taustatyötä, mutta rakastan sitä. Oppoaan siihen maailmaan aina täysin, ja

takaumien hahmoista tulee itselleni aina todella läheisiä, niin kuin kyllä muistakin henkilöistäni. En voisi kirjoittaa, jos en pitäisi hahmoistani.”

Molemmissa kirjoissa tietyt eliölajit ovat merkittävässä osassa – *Pimeässä jäässä* sudenkorennot ja *Mykässä taivaassa* joutsenet. Mitä näihin valintoihin liittyy?

”Sekä sudenkorennot että joutsenet ovat tulleet mukaan vähän takaoven kautta. Ensimmäinen versio käsikirjoituksesta on ollut valmis, mutta on tuntunut siltä, että jotain muutakin kuin kielenhiomista vielä tarvitaan, jotta tarina olisi toimiva. Olen jättänyt asian hautumaan, ja sitten, kuin tyhjästä, nämä sudenkorennot ja joutsenet ovat tulleet mukaan. Sudenkorennot hyökkäilivät kimppuuni lenkillä, ja keksin siitä ottaa ne mukaan tarinaan. Myös joutsenen näin lenkkeillessäni lipuvan järvellä ja tiesin, että se on siinä.”

Malmstedt ottaa *Mykkä taivas* -kirjassa kantaa myös yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Savonlinnan kaupungin alasajo, johon myös Suomen edellinen hallitus on osallistunut viemällä opettajakoulutuksen ja 13 miljoonan euron ostovoiman Savonlinnasta Joensuuhun, saa kirjassa kriittisen tuomion.

KIRSI MÄENPÄÄ

Vuoden 2015 pakolaisaallon taustoituksessa Malmstedt menee yksilötasolle, kuten kuuluukin – pakolaisuuden jokainen kokee yksilönä, kuten myös suhtautumistavat vieraassa maassa. Kiinnostavaa näkökulmaa Malmstedt avaa vanhempien ihmisten suhtautumisessa, erityisesti niiden, jotka aikanaan kokivat evakkomatkat Karjalasta. Samaistumisen sijaan suhtautuminen uusiin tulijoihin on epäluuloista ja jopa vihamielistä. ■

Uutisia

Nuoresta Tony Sopranosta elokuva

Mafiapomo Tony Sopranon nuoruusvuosia käsittelevä elokuva, työnimeltään *The Many Saints of Newark*, saa USA:n teatteriensi-iltansa 25. syyskuuta ensi vuonna.

Nuorta Tony Sopranoa elokuvassa esittää tv-sarjassa aikuista Tonya näyttelleen, kuusi vuotta sitten kuolleen James Gandolfinin 19-vuotias poika Michael Gandolfini.

Filmin tapahtumat sijoittuvat 1960-luvun New Jerseyhin ja satakymmentä vuotta New Yorkiin. Vuonna 1967

kaupungissa mellakoiitiin neljä päivää. Taustalla olivat köyhyys ja rasismi, italialaisten ja afroamerikkalaisten yhteisöjen ristiriidat sekä kaupungin raju rakennemuutos. Ryöstelyn ja väkivallan tuloksena oli 26 kuolonuhria.

Elokuvan ovat käsikirjoittaneet ja tuottaneet alkuperäisen tv-sarjan *The Sopranos* tekijät David Chase ja Lawrence Konner. Useita sarjan jaksoja ohjannut Alan Taylor vastaa myös elokuvan ohjauksesta.

HBO:n alkuperäissarja voitti muun muassa 21 Emmy-palkintoa ja viisi Gol-

den Globe -palkintoa. Sitä esitettiin kuusi tuotantokautta vuosina 1999–2007. Suomessa se nähtiin kokonaisuudessaan TV4:ssa ja osa tuotantokausista Ylen TV2-kanavalla.

Heinäkuun lopulla verkkojulkaisu Deadline kysyi HBO:n ohjelmajohtaja Casey Bloysilta, onko Tony Sopranon nuoruusvuosista tekeillä elokuvan tapainen prequel-sarja televisiolle. Bloys ei asiaa vahvistanut, mutta ei sitä lopullisesti tyrmännytäkään, hänen kantansa oli ”never say never”.